

2012

Arbetskyddsförvaltningens
årsberättelse

Sunt arbete

Längre arbetskarriärer
genom arbetarskyddet

*

Rättvisa spelregler
för arbetslivet

*

Sakkunnigheten säkerställer
lagliga förhållanden i arbetet

Arbetarskyddsförvaltningen

Tammerfors 2013

Bilden på pärmen: Piretta Pietilä

Layout: Aino Myllyluoma

ISBN 978-952-479-114-7

Innehåll

Förord	3
Polycyn för arbetsmiljön	4
Arbetarskyddsförvaltningens verksamhet	6
Verksamheten på regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet	6
Tillsynen över arbetarskyddet	6
Tillsynen över arbetslivets spelregler	6
Deltagandet i bekämpningen av grå ekonomi	6
Förlängningen av arbetskarriärerna	8
Den skadliga belastning som arbetet och förhållandena i arbetet medför	9
Bekämpningen av arbetsolycksfall	9
Tillsynen över företagshälsovården	9
Tillsynen över kemikalier	9
Jordbruket	9
Sjöfarten	10
Marknadskontrollen	10
Tillsynens effektivitet	12
Tillsyn genomförs som projekt	13
Användningen av behörigheten	13
Arbetsbrotten	14
Verksamhet som stöder tillsynen	15
Utbildning	15
Informationsförmedlingen	15
Informationssystemen	17
Arbetarskyddsavdelningens verksamhet	18
Lagberedningen	18
Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan.....	18
Styrningen av tillsynen	18
Resultatstyrningen	18
Annat styrning	19
Beredning och utvecklande av arbetarskyddspolitiken	19
Arbetarskyddsförvaltningens resurser	20
Samarbete och nätverksbildning	22
Det nationella samarbetet.....	22
Internationellt samarbete	23
Det europeiska samarbetet	23
Det nordiska samarbetet	24
Bilaga 1	25
Bilaga 2	26

Förord

Arbetskyddstillsynens positiva utveckling fortsatte år 2012. Antalet genomförda arbetskyddsinspektioner och antalet inspekterade arbetsplatser ökade. Under 2008 och 2009 inspekterade arbetskyddsdistrikten årligen ca 14 700 arbetsplatser, år 2010 nästan 14 200 och år 2011 ca 16 000 arbetsplatser. År 2012 var antalet inspekterade arbetsplatser redan över 18 700. Resultatmålen och resultatlönerna för ansvarsområdena för arbetskyddet har i regel uppnåtts väl.

Särskild uppmärksamhet har fästs vid tillsynens kvalitet och att kvaliteten förbättras och förenhetligas. Från kundernas synpunkt är inspektionsberättelserna som nu upprättas i Vera, det nya informationssystemet för tillsynen, en förändring som syns. Referentbedömningarna mellan de olika ansvarsområdena för arbetskyddet hjälper dem att känna igen de bästa lösningarna på ett sätt som bara toppexperter tillsammans kan nå. Samtidigt lär man sig av varandra. Koordineringsgrupperna har förenhetligt både tillsynsmetoder och tolkningar av den lagstiftning som ska övervakas.

På grund av resultaten av kundförfrågan är kunderna nöjda med den verksamhet som regionförvaltningsverkens ansvarsområden utövar. Verksamheten kan ändå alltid förbättras. Utredningsmännen Mikko Hurmalainen och Pentti Pekkala lämnade in sina förslag om verksamheten, och också arbetsmarknadsorganisationerna gav sina förslag. Med beaktande av till exempel dessa förslag beredde regeringen en redogörelse om verkställandet av regionalförvaltningsreformen.

Arbetskyddsförvaltningens verksamhet koncentrerade sig allt klarare på ministeriets grunduppgifter: att stöda statsrådets beslutsfattande, att bereda nationell och europeisk lagstiftning och att styra den underställda förvaltningen. Beredningen av direktivet om elektromagnetiska fält är ett exempel på utmärkt samarbete både inom ministeriekoncernen och med de finländska och europeiska intressegrupperna.

Under berättelseåret ändrades arbetskyddsavdelningens organisation så att den motsvarar avdelningens nuvarande uppgifter. Personalmålsättningarna enligt det tidigare produktivhetsprogrammet har uppnåtts. Statsrådets nya stora utvecklingsprojekt pågick – till exempel arbetet för en helhetsstruktur, effektivitets- och resultatprogrammet samt reformeringen av centralförvaltningen.

Allt som allt har personalen på social- och hälsovårdsministeriets arbetskyddsavdelning och på regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet gjort ett imponerande resultat år 2012.

Leo Suoma
Avdelningschef, överdirektör

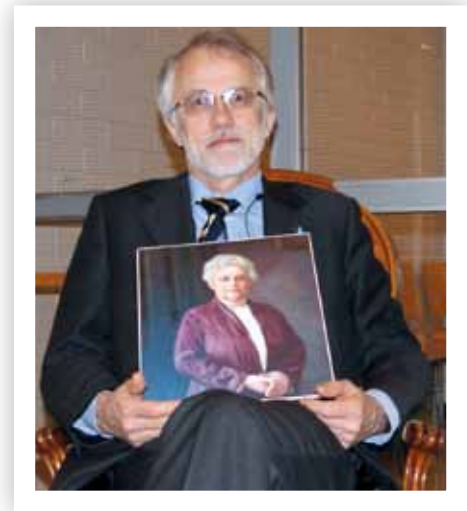

Bild: Reetta Aho

Polycyn för arbetsmiljön och välbefinnande i arbetet

D en policy för arbetsmiljön och för välbefinnande i arbetet för år 2020 som godkändes år 2011 fastställer arbetarskyddets mål och åtgärder på lång sikt. Polycyn stöder social- och hälsovårdsministeriets strategiska mål att förlänga den livslånga arbetstiden med tre år och preciserar arbetarskyddets roll i att främja detta mål.

Polycyn sätter följande mål för år 2020 (jämfört med situationen år 2010)

- Antalet yrkessjukdomar minskar med 10 %
- Arbetsolycksfallsfrekvensen minskar med 25 %
- Den arbetsbetingade skadliga belastningen minskar
  - Den upplevda fysiska belastningen minskar med 20 %
  - Den upplevda psykiska belastningen minskar med 20 %

Åtgärdshelheterna i polycyn är följande

- Ledarskapet hörstenen för välbefinnande i arbetet
- Företagshälsovården en effektiv partner
- Kunskap, vilja och kompetens genom samarbete
- Effekter via informationsförmedling
- En god lagstiftning grunden för arbetsförhållandenas miniminivå
- En kompetent arbetarskyddsförvaltning verkställer lagstiftningen

Polycyn genomförs som nätverkssamarbete mellan arbetarskyddsförvaltningen och arbetslivets parter. År 2012 gjordes polycyn känd både nationellt och internationellt. I enlighet med regeringsprogrammet stödde man uppnåendet av målen genom olika åtgärder som Arbetshälsoinstitutet organiserade och som Forumet för välbefinnande i arbetet och Nätverket för ledarskapsutveckling genomförde under social- och hälsovårdsministeriets ledning. Ytterligare har polycyn utnyttjats i innehållet och genomförandet av Strategin för utveckling av arbetslivet som arbets- och näringsministeriet koordinerar.

Enligt Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbunds (TVL) uppgifter var arbetsolycksfallsfrekvensen år 2011 ofördelaktig med tanke på målet men år 2012 tog frekvensen en bättre riktning. Enligt målsättningen ska frekvensen vara 22,7 år 2020.

Enligt de uppgifter som Arbetshälsoinstitutet hade samlat förekom det år 2010 sammanlagt 5839 fall av yrkessjukdomar och misstänkta fall av yrkessjukdomar. Avsikten är att fram till 2020 minska antalet yrkessjukdomsfall till 5255.

Bild: Reetta Aho

Tabell 1. Utvecklingen av löntagares arbetsolycksfallsfrekvens sedan 2010 (antal per en miljon arbetstimmar)

2010	30,2
2011	31,0
2012 (förhandsuppgift)	30,0

Källa: TVL

Arbetarskydds- förvaltningens verksamhet

Verksamheten på regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet

Social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning styr verksamheten inom den regionala arbetarskyddsförvaltningen genom fyra-åriga ramavtal och årliga resultatavtal. År 2012 var det första verksamhetsåret under ramavtalsperioden 2012–2015.

Tillsynen över arbetarskyddet

I ramavtalen mellan social- och hälsovårdsministeriet och regionförvaltningsverken har man kommit överens om arbetarskyddstillsynens centrala mål och de sektorer dit tillsynen i huvudsak riktas. Tillsynen över arbetslivets spelregler och förlängningen av arbetskarriärerna utgör tillsynens tyngdpunkter under ramavtalsperioden 2012–2015. I tillsynen över arbetslivets spelregler spelar deltagandet i bekämpningen av grå ekonomi en viktig roll. Arbetsplatserna ska i enlighet med lagstiftningen ha fungerande förfaranden för ett tryggt och hälsosamt arbete.

Tillsynen över arbetslivets spelregler

Deltagandet i bekämpningen av grå ekonomi

Ansvarsområdena för arbetarskyddet deltog i **bekämpningen av grå ekonomi** som en del av tillsynen över arbetslivets spelregler. Ansvarsområdena för arbetarskyddet övervakade att utländska arbetstagare hade rätt att arbeta i Finland samt att minimivillkoren för anställningsförhållandena iakttogs inom de sektorer som hade valts till mål för tillsynen. För tillsynen över byggnadssektorn utarbetade man en särskild plan för att bekämpa grå ekonomi. Planen upprättades i samarbete med byggnadssektorns centrala intressegrupper. Vid bekämpningen av grå ekonomi fick tillsynen effektivt stöd genom information och myndighetssamarbete.

Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland var i hela landet ansvarigt för tillsynen över lagen om beställarens utredningskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (lagen om beställansvar 1233/2006). Målet för tillsynen var att förebygga den grå ekonomins och

Byggnadsbranschens koordineringsgrupp utarbetade en nationell tillsynsplan

Byggnadsbranschens koordineringsgrupp har haft som uppgift att ansvara för planeringen och utvecklandet av tillsynen och en enhetlig tolkning av de författningar som gäller byggnadsbranschen. De ska också ta hand om samarbetet med intressegrupperna. För år 2012 utarbetade gruppen en tillsynsplan, och tillsynen organiserades enligt denna plan inom ansvarsområdena för arbetarskyddet vid de olika Regionsförvaltningsverken. På grund av tillsynsplanen upprättade man konkreta checklistor som användes under inspektionerna. De centrala verksamhetsområdena år 2012 var arbetssäkerhetstävlingarna, tillsynen över byggprojekts huvudansvariga, tillsynen över byggherrar och planerare samt bekämpningen av grå ekonomi.

För byggnadsföretag anordnas regionala säkerhetstävlingar tillsammans med intressegrupper. Under arbetarskyddsinspektionerna i samband med tävlingen övervakade man miniminivån för förhållandena i arbetet samt motiverade de företag som redan hade förbundit sig till arbetssäkerhet i byggnadsbranschen att nå ännu bättre säkerhetsresultat än tidigare. Säkerhetsnivån i de företag som deltagit i säkerhetstävlingar har ökat varje år och deras olycksfallsfrekvens har avsevärt minskat. De bästa arbetsplatserna belönades i den nationella säkerhetstävlingen. Dessa arbetsplatser fungerar som exempel på sådan arbetssäkerhetsnivå som kan nås genom moderna tekniska lösningar.

Bild: Piretta Pietilä

*Keijo Päivärinta, överinspektör, ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland
Ordförande för byggnadsbranschens koordineringsgrupp*

Den grå ekonomin har bekämpats genom att granska ID-kort, skattenummer och arbetsplatsens personlistor och genom övervakning av beställaransvaret, lagstiftningen om utländska anställda och utländska arbetstagares arbetsvillkor. Även om man upptäckte brister i beställaransvarsutredningar har de arbetsplatsers andel ökat där situationen är bra från beställaransvarets synpunkt, åtminstone på huvudentreprenörsnivån. I samband med granskningar av ID-kort har man märkt att 86 procent av arbetstagarna har haft kravenliga identifikationskort.

Koordineringsgruppen har haft ett nära samarbete med de centrala intressegrupperna i branschen för att bekämpa den grå ekonomin och förbättra arbetssäkerheten av byggnadsbranschens arbetstagare.

osunda konkurrensens menliga verkningar på företag och samhället. De inspektörer som har specialiserat sig på beställaransvaret genomförde sammanlagt 885 inspektioner i olika delar av landet. Dessa inspektioner gällde i huvudsak byggnadssektorn, industrin, den offentliga förvaltningen och logistikbranschen. På andra sektorer genomfördes inspektioner närmast på grund av tips. Processen för

försummelseavgifter startades i 59 fall. Totalbeloppet av försummelseavgifterna uppgick till 539 600 euro.

Vid bekämpningen av grå ekonomi samarbetar inspektörerna av beställaransvaret aktivt t.ex. med skatteförvaltningen, polisen och Pensionskyddscentralen. De kan bland annat förmedla sina inspektionsobservationer till dessa samarbetspartner.

Bild: Marja Tereska-Korhonen

Venla Roth från minoritetsombudsmannens byrå och Jari Kähkönen från hjälpsystemet för offer för människohandel (den andra och den tredje från vänster) diskuterade myndigheternas samarbete om människohandelsfrågan med Antero Seppänen, Anu Ikonen, Seppo Pekkala och Kristiina Linna från ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland.

Bestämmelserna om förarnas **kör- och vilotider** i person- och godstrafiken är enhetliga i alla Europeiska unionens och Europeiska ekonomiska samarbetsrådets medlemsstater. Varje medlemsstat anordnar ändamålsenlig och regelbunden tillsyn i sin region och inspektioner genomförs både på vägarna och i företagens utrymmen. Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar bilförarens kör- och vilotider i enlighet med tillsynsdirektivet (2006/22/EY). År 2012 hade man som mål att inspektera tre procent av de förarens arbetsdagar som kör fordon som tillsynen gäller. I enlighet med arbetsfördelningen mellan arbetarskyddsförvaltningen och polisen genomför arbetarskyddsmyndigheterna inspektioner främst i företagens utrymmen medan polisen övervakar på vägen. År 2012 inspekterade man sammanlagt ca 237 900 förararbetsdagar i företagens utrymmen.

lakttagandet av arbetstidslagstiftningen övervakades under alla inspektioner där det var ändamålsenligt. Arbetstider övervakades också genom särskilda riktade tillsynsinsatser. I enlighet med resultatavtalet utövade

ansvarsområdena för arbetarskyddet också **tillsyn över anställningsförhållanden för viss tid, över uthyrd arbetskraft och över lagen om likabehandling.**

Förlängningen av arbetskarriärerna

Den skadliga belastning som arbetet och förhållandena i arbetet medför

Bland annat inom sektorerna för handel, inkvartering, säkerhet, utbildning samt social- och hälsovårdstjänster övervakade man om arbetsplatserna har tagit i bruk särskilda förfaranden för hot om kundvåld. Förfarandena för att förebygga trakasserier och osakligt bemötande övervakades bland annat inom sektorerna för offentlig förvaltning, utbildning, social- och hälsovårdstjänster, handel och säkerhet. Övriga psykosociala belastningsfaktorer i arbetet övervakades bland annat i ICT-branschen samt inom den kommunala och offentliga förvaltningen. Under inspektionerna framgick det att när det gäller till

exempel kontorsarbete har arbetsgivarna inte alltid förstått att psykosocial belastning utgör en risk, och belastningen hade inte tagits hänsyn till i riskutredningen.

Kontrollsystem för risker i samband med manuell utförda lyft övervakades bland annat inom sektorerna för industri, handel, städning samt social- och hälsovårdstjänster. Kontrollsystem för risker till följd av repetitivt arbete övervakades inom industrin och handeln.

På grund av tillsynserfarenheterna har kontrollsystemen för säkerhetshantering blivit vanligare på arbetsplatserna. Det finns ändå stora skillnader mellan de olika sektorerna.

Bekämpningen av arbetsolycksfall

Arbetarskyddsförvaltningen strävar efter att minska antalet arbetsolycksfall genom att påverka förhållandena i arbetet i branscher där olycksfallsriskerna är höga samt genom att fästa uppmärksamhet vid säkerhetshanterings kontrollsystem. En del av tillsynen sker i samband med den nationella säkerhetstävlingen för byggnadsbranschen: under tävlingen bedömer myndigheterna säkerhetsnivån på arbetsplatser med hjälp av olika instrument som mäter förhållanden i arbetet. Sammanlagt 41 husbyggnadsprojekt i landets olika delar deltog i byggnadsbranschens säkerhetstävling.

Tillsynen över företagshälsovården

I tillsynen över företagshälsovården övervakades ansvarsområdena för arbetarskyddet att arbetsplatserna har ett uppdaterat företagshälsovårdsavtal och en arbetsplatsutredning samt en handlingsplan som upprättats på grund av utredningen. Ytterligare granskade ansvarsområdena att hälsoundersökningar har genomförts för de personers del som arbetar i uppgifter som medför särskild fara för ohälsa. Man inspekterade också om arbetsplatserna hade genomfört de åtgärder som lagstiftningen förutsätter. Under tillsynen framgick det att arbetsgivaren i allmänhet hade anordnat företagshälsovården för sina arbetstagare. Arbetsplatsutredningarna hade mest brister. En annan central observation under dessa inspektioner var att särskilt små arbetsplatser har brister i att anordna företagshälsovårdsservice. I tillsynen över företagshälsovården samarbetade ansvarsområdena med regionför-

valtningens ansvarsområden för basservice, rättskydd och tillstånd.

Tillsynen över kemikalier

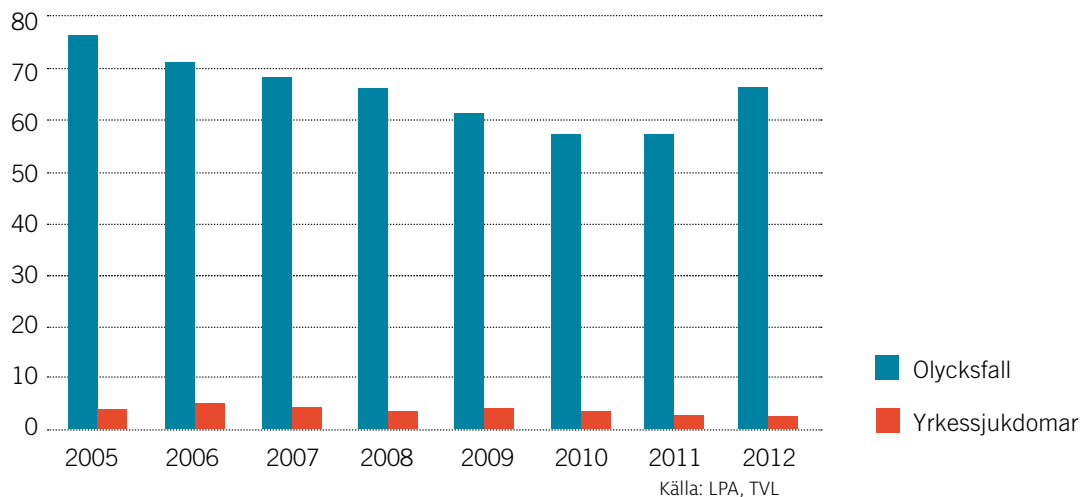
Att säkerställa hanteringen av kemikalieriskerna och en trygg användning av kemikalier på arbetsplatserna utgör en av tyngdpunkterna under ramavtalsperioden 2012-2015. Tillsyn genomfördes på arbetsplatser där användningen av kemikalier var vanligt. Tillsynen över kemikalier innefattade också ett nationellt tillsynsprojekt.

Det nationella **kemikalietillsynsprojektet** fokuserades på företag som bearbetar rostfritt och syrafast stål. Projektets mål var att minska kemikalieriskerna, förenhetliga iakttagandet av lagstiftningen och öka både företagets och inspektörernas färdigheter i ärenden som gäller kemikaliesäkerheten. Inspektionerna fokuserades på förhållandena i arbetet i produktionsanläggningar, de kemikalier som företagen använde samt den personliga skyddsutrustning som arbetstagarna använde i sitt arbete. Inspektioner gjordes på 142 företag. Resultaten visade att arbetsplatserna själva bäst skötte de ärenden som var förknippade med olycksfall och räddningsfärdigheten. De sämst skötta områdena var användningen av personlig skyddsutrustning, hanteringen av kemikalieriskerna samt renligheten och ordningen.

Projektet hade också som mål att från marknaden ta bort alla produkter som inte uppfyller kraven. Etiketterna och säkerhetsdatabladerna för sammanlagt 311 produkter blev inspekterade i projektet. 40 procent av etiketterna uppfyllde lagstiftningens krav, och bland säkerhetsdatabladerna var motsvarande siffra 59. Den vanligaste bristen med etiketterna var att deras information inte alltid motsvarade uppgifterna i säkerhetsdatabladet. De flesta bristerna i säkerhetsdatabladerna gällde klassificeringen, varningssymbolerna och riskfraserna.

Jordbruket

Arbetarskyddstillsynen inom jordbruket sker främst på basis av kundinitiativ. Antalet åtgärdsbegäran är omkring 200 per år. Initiativen gäller vanligtvis oklarheter med lönebetalningen eller arbetstiden. Man har strävat efter att förbättra säkerhetsnivån på arbetsplatserna inom jordbruket genom att delta i jordbruksutställningar och i Europeiska arbetsmiljöbyråns kampanjer.

Figur 1. Jordbruksföretagarnas olycksfall och yrkesjukdomar

Arbetskyddsmyndigheterna genomförde förfrågningar och arbetsplatsbesök på bärgårdar som anlitar säsongarbetskraft. Under inspektionerna utredde man hur företagshälsovården hade organiserats, om olycksfallsförsäkringarna var i ordning, hur arbetstiderna registrerades, användningen av utländsk arbetskraft, lönerna och personalutrymmen. Arbetstidsbokföringen hade brister nästan på varje gård. Det var inte möjligt att uppskatta lönenivån på alla gårdar eftersom arbetstidsbokföringen var bristfällig. Det fanns brister också i lönespecifikationer och i betalningen av semesterlön samt i anteckningar om naturaförmåner.

Sedan år 2005 har lantbruksföretagarnas olycksfallskvot jämnt sjunkit men under de mycket svåra bärgningsförhållandena på hösten 2012 skedde det ett flertal olyckor. Detta bröt den sjunkande trenden. År 2012 inträffade 66 olycksfall per ett tusen försäkrade jordbruksföretagare. Det motsvarande relationstalet för år 2011 var 57. (Figur 1)

Sjöfarten

Under berättelseåret genomförde arbetskyddsmyndigheterna tillsyn över fartyg i enlighet med resultatavtalen och ministeriets anvisningar.

Den nationella beredningen av den internationella arbetsorganisationen ILO:s sjöarbetscertifikat fortsatte till den del som tillhör arbetskyddsförvaltningens behörighet. Arbetskyddsförvaltningen gjorde förberedelser för de inspektioner som sjöarbetscertifikatet förutsätter.

Certifikatet baserar sig på ILO:s sjöarbetskonvention (Maritime Labour Convention MLC 2006). Ett sjöarbetscertifikat krävs av varje fartyg som är i trafik. Beviljandet av ett sjöarbetscertifikat förutsätter att på fartyget har genomförts en arbetskyddsinspektion. Certifikatet beviljas av Trafiksäkerhetsverket Trafi på grund av arbetskyddsmyndighetens utlåtande. Kravet på sjöarbetscertifikat träder gradvis i kraft under år 2013.

Marknadskontrollen

Alla maskiner och anordningar, all personlig skyddsutrustning och alla kemikalier på marknaden ska fylla lagstiftningens krav. Det hör till arbetskyddsmyndigheternas uppgifter att övervaka att produkter som används i arbetet uppfyller kraven. Marknadskontrollens åtgärder genomförs både inom ansvarsområdena för arbetskyddet och på arbetskyddsavdelningen.

Ansvarsområdena för arbetskyddet handlade 128 marknadskontrollfall som främst gällde maskiner och personlig skyddsutrustning. Av dessa överfördes sammanlagt 16 fall till social- och hälsovårdsministeriet som fortsatte behandlingen. Utöver de marknadskontrollfall som överförs från ansvarsområdena till ministeriet kan marknadskontrollfall komma till ministeriets behandling även från andra håll. Under 2012 fattade ministeriet det slutliga beslutet i 26 marknadskontrollfall, och i nio fall förbjöd ministeriet att släppa ut produkten på marknaden eller överlåta den för användning. Fallen gällde maskiner och personlig skyddsutrustning. Arbetskyddsavdelningen

Bild: Piretta Pietilä

har fortsatt att styra regionförvaltningsverkens marknadskontrollåtgärder och ansvara för de nätverks verksamhet som samarbetar inom marknadskontrollen. Man har gjort nationellt samarbete med andra marknadskontrollmyndigheter i Finland samt deltagit i internationellt samarbete bland annat i samarbetsgrupper som består av medlemsländernas marknadskontrollmyndigheter.

Under året 2012 genomfördes marknadskontroll i enlighet med EU:s förordning om krav för ackreditering och marknadskontroll (765/2008/EG) och enligt de marknadskontrollprogram som utarbetats för de olika produktgrupperna.

I det nationella marknadskontrollprojektet om **personlig skyddsutrustning** granskade ansvarsområdena för arbetarskyddet byggnadsbranschens skyddsutrustning såsom industrihjälm, visirer som kan fästas vid hjälmar, väl synliga varningskläder och helselar. Inspektioner genomfördes i specialaffärer som importerar och säljer personlig skyddsutrustning, järnhandlar och varuhus. Ca 50 procent av de inspekterade skydden uppfyllde kraven för märkningars och bruksanvisningars del. Bland helselarna uppfyllde 70 procent av produkternas märkningars och bruksanvisningars kraven.

I det nordiska **tullsamarbetsprojektet** utvecklade man tullsamarbetets verksamhetssätt. I Finland testade man

samarbetet mellan ansvarsområdena för arbetarskyddet och tullen genom att under en provperiod inspektera importerade industrihjälm. De importerade partierna uppfyllde alla relevanta krav.

Under efterkontrollprojektet om röjsågar säkerställde man att det på marknaden inte finns röjsågar som är förbjudna inom EU. Under projektet granskades 213 försäljningsplatser varav åtta hade sammanlagt mer än hundra stycken sådana maskiner som inte får vara till salu. Ansvarsområdena säkerställde att dessa maskiner togs bort från marknaden.

Slutrapporten från det europeiska **maskinbullerprojektet** blev färdig och publicerades år 2012. I projektet deltog 14 länder, och 1500 bruksanvisningar av maskiner granskades för bullerinformationens del. Endast 20 procent av bruksanvisningarna innehöll all den information om buller som lagstiftningen förutsätter.

År 2012 deltog Finland i ett europeiskt marknadskontrollprojekt där man samlade information om **vedmaskiner**. Under projektet samlades information om de tekniska lösningarna för vedmaskinerna på marknaden. Avsikten är att utnyttja denna information när maskinernas tekniska kravnivå definieras för vedmaskinstandarderna.

Ett nationellt projekt strävade till att förbättra **lyftanordningarnas inspektioner och de inspektörers kompetens som genomför dessa inspektioner**. Under projektet övervakade man lyftanordningarnas säkerhet på arbetsplatserna och samlade information om hur de författningar har uppfyllts som gäller dessa inspektioner och inspektörers kompetens. Projektet fokuserades på billyftar och industrikranar. På ca 45 procent av arbetsplatserna fanns det inte något att anmärka.

Ansvarsområdena för arbetarskyddet genomförde år 2012 **ett marknadskontrollprojekt som gällde maskiners nödstoppar och deras funktion**. Projektet fokuserades på maskiner som var i bruk på arbetsplatserna. Under projektet samlade man information om olika nödstoppningslösningar som var i bruk och om deras funktionella egenskaper.

Tillsynens effektivitet

Målet för arbetarskyddstillsynen är att få till stånd effekter både på samhälls- och arbetsplatsnivå. Arbetarskyddstillsyn genomförs på myndighetens eller kunders initiativ.

En central faktor som skapar effektivitet är det rätta valet av tillsynsobjekten. Tillsynens fokus har betonats under ramavtalsperioden 2012–2015. Ansvarsområdena för arbetarskyddet fokuserar den myndighetsinitierade tillsynen på basis av en nationell och regional verksamhetsmiljöanalys samt på grund av uppgifter ur olika datasystem. Alla ansvarsområden för arbetarskyddet har också gett sin insats till fokuseringen genom att för hela ramperioden utarbeta en tillsynsplan som årligen uppdateras. Ytterligare har de regionala arbetarskyddsnämnderna inom de olika ansvarsområdena strävat efter att

allt bättre ta hänsyn till arbetsmarknadsparternas åsikter när tillsynen planeras.

Den kundinitierade tillsynen grundar sig på kunders kontakttaganden. Dessa besvarades under berättelseåret i enlighet med de uppställda leverans- och tillgänglighetstiderna. Ca en tredjedel av kundinitiativen gäller förhållandena i arbetet och två tredjedelar gällde anställningsförhållandena. Enligt ansvarsområdenas bedömning är kundinitiativens antal fortfarande färre än innan man överförde arbetarskyddet till regionförvaltningsverken.

Under ramavtalsperioden 2013–2015 har man också som mål att på ett kontrollerat sätt öka inspektionernas totalantal utan att ge avkall på kvaliteten. Arbetsplatsinspektionernas totalantal ökade från det föregående året och uppgick till ca 22 500 inspektioner år 2012. Också antalet inspekterade tillsynsobjekt ökade år 2012. Den tid som användes per inspektion förblev på samma nivå som år 2011.

Enligt ansvarsområdenas för arbetarskyddet uppgifter använde ansvarsområdena i genomsnitt 17 procent av sina personalresurser för kundinitierad tillsyn år 2012. Antalet kundinitierade inspektioner år 2012 var ca 1900. Detta är ungefär sju procent mer än år 2011.

Tillsynens effektivitet förbättras även genom att utveckla tillsynens kvalitet och metoder. För att förenhetliga tillsynspraxisen och tillsynens kvalitet utnyttjar arbetarskyddsförvaltningen referentbedömningar mellan ansvarsområdena. En grupp av representanter för ansvarsområdena och arbetarskyddsavdelningen kommer att bedöma varje ansvarsområdes verksamhet i enlighet med ett överenskommet förfarande. Bedömningen sker på grund av dokument och en veckas period på fältet. År 2012 genomförde man referentbedömningen på ansvarsområdena i Sydvästra Finland och i Västra och Inre Finland.

Tabell 2. Arbetsplatsinspektionerna under 2008–2012

ARBETSPLOTSINSPEKTIONER (myndighetsinitierade och kundinitierade sammanlagt)	2008	2009	2010	2011	2012
Antalet inspektioner	20 477	19 916	20 200	22 300	22 500
Antalet inspekterade tillsynsobjekt	14 717	14 618	14 162	15 983	18 700
Tiden använd för en arbetsplatsinspektion i genomsnitt (timmar)	2,1	2,0	1,9	1,6	1,6

Källa: Social- och hälsovårdsministeriet, arbetarskyddsavdelningen

Bild: Marja Tereska-Korhonen

De koordineringsgrupper, som har grundats för att öka informationsförmedlingen mellan ansvarsområdena och för att förenhetliga tillsynen på tillsynens centrala substansområden, såsom även koordineringsgruppen för arbetarskyddstillsynens stödfunktioner, fortsatte sin verksamhet år 2012.

I samband med olika tillsynsprojekt håller man på att starta undersökningar om tillsynens effektivitet. Social- och hälsovårdsministeriet har av sina undersöknings- och utvecklingsanslag beviljat finansiering för en undersökning i samband med det nationella kommunprojektet. Också en undersökning om tillsynens effektivitet i byggnadsbranschen håller på att starta.

Under ramavtalsperioden 2012–2015 utvecklas den information som stöder tillsynen, vilket sker i samarbete mellan arbetarskyddsavdelningen och ansvarsområdena för arbetarskyddet. Intressegruppernas möjligheter sprida information kommer att utnyttjas bättre än tidigare. Samarbetet med intressegrupperna kommer även i övrigt att intensifieras. Avsikten är att öka bland annat intressegruppernas deltagande i planeringen och genomförandet av tillsynsprojekten.

Tillsyn genomförs som projekt

Verksamheten i form av projekt har visat sig vara ett effektivt sätt att genomföra arbetarskyddstillsyn på både

den nationella och regionala nivån. Under ramperioden 2012–2015 ska tillsynen i allt högre grad genomföras som projekt. Ansvarsområdenas tillsynsverksamhet organiseras till största delen som projekt. Man kommer att samarbeta med intressegrupperna då tillsynsprojekt planeras och genomförs. I projekt genomförs tillsynen i enlighet med gemensamt överenskomna förfaranden. Projekten följs upp och rapporteras genom informationssystemet för tillsynen. Enligt uppgifter från ansvarsområdena genomfördes merparten av inspektionerna år 2012 som projekt.

Ett exempel på ett omfattande tillsynsprojekt som pågår under hela ramperioden 2012–2015 och som genomförs tillsammans med intressegrupperna är det nationella tillsynsprojektet gällande kommunarbetsgivarna, ”Turvallinen, terveellinen ja tuottava kuntatyö 2015” (projektet för ett säkert, sunt och produktivt kommunarbete). Projektet genomförs i samarbete med Arbetarskyddscentralens kommungrupp, KT Kommunarbetsgivarna och de centrala avtalslutande organisationerna för kommunsektorn. Det centrala målet för tillsynsprojektet är att förbättra säkerhetsledningen och hanteringen av arbets säkerheten på arbetsplatserna inom den kommunala sektorn. I samband med projektet genomfördes år 2012 inspektioner i 160 kommuner. Det största verksamhetsområdet var social- och hälsovårdstjänsterna dit ca hälften av inspektionerna fokuserades.

Användningen av behörigheten

Arbetskyddsmyndigheterna övervakar att arbetarskyddsförfattningarna iakttas. De viktigaste lagarna som gäller arbetarskyddet är arbetarskyddslagen, arbetsavtalslagen, arbetstidslagen, lagen om företagshälsovård samt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

Tillsynens medel varierar från motivering och rådgivning till användning av tvångsmedel. Arbetarskyddsinspektörerna kan ge skriftliga anvisningar om alla ärenden som tillhör arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppgifter. En uppmaning och ett eventuellt beslut som följer uppmaningen kan emellertid endast ges i vissa frågor som bestäms i lagen. År 2012 gav arbetarskyddsinspektörerna ca 42 400 skriftliga anvisningar till de inspekterade arbetsplatserna. Ytterligare gav arbetarskyddsinspektörerna 6 400 uppmaningar under berättelseåret. Dessa antal var högre än år 2011 då man gav ca 38 000 skriftliga anvisningar och ca 6 200 uppmaningar.

Arbetskyddsmyndigheten kan kräva att arbetsgiva-

ren eller andra parter i ärendet undanröjer det tillstånd som strider mot bestämmelserna. I så fall fattar man ett förpliktande beslut och sätter en tidsfrist för att följa beslutet. Under berättelseåret gav man 210 förpliktande beslut.

Arbetskyddsmyndigheten kan också fatta ett beslut varmed myndigheten förbjuder användning-en av en maskin, arbetsredskap eller annan teknisk anordning eller arbetsmetod, eller förbjuder att fortsätta arbetet om dessa medför fara för arbetstagarnas liv eller risk för förlopad hälsa. Då är det fråga om ett användningsförbud. Under berättelseåret gav man 42 användningsförbud.

Vid tillsynen över beställaransvaret startade man i 59 fall en process för försummelseavgift. Summan av avgifterna för försummelse av lagen om beställaransvaret uppgick till ca 539 600 euro år 2012.

Arbetskyddsmyndigheterna lämnade år 2012 sammanlagt 425 anmälningar till polisen för förundersökning, och år 2011 var det motsvarande antalet 367. Antalet utlåtanden till polisen och åklagarmyndigheterna var under berättelseåret 518 medan motsvarande antal ett år tidigare var 554.

Tabell 3. Polisens uppgifter om arbetsbrott enligt strafflagen (39/1889) kapitel 47

Brottsbeteckning	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Arbetskyddsbrott	177	188	208	184	189	195	185	238	205	249
Arbetstidsbrott	10	7	18	19	18	18	14	20	28	32
Diskriminering i arbetslivet	33	42	50	58	68	63	53	75	93	78
Ockerliknande diskriminering i arbetslivet	-	3	4	15	14	13	42	31	35	40
Kränkning av arbetstagarrepresentants rättigheter	-	-	2	-	-	3	1	-	-	-
Kränkning av arbetstagares organisationsfrihet	1	1	1	-	2	-	-	2	2	2
Arbetsförmedlingsbrott	-	1	-	-	-	-	2	2	-	-
Anlitande av utländsk arbetskraft som saknar tillstånd	88	57	11	19	15	11	16	15	10	13
Arbetskyddsförseelse	33	43	23	25	22	25	21	13	20	23
Brott mot stadgandena om skydd för unga arbetstagare	1	2	3	1	1	-	-	-	-	-
Försummelse att iakttä anmälningsplikt gällande arbetarskyddsuppgifter	4	1	4	11	15	16	15	15	6	-
Sammanlagt	347	345	324	332	344	344	349	411	399	437

Källa: Statistikcentralen

Arbetsbrotten

Antalet arbetsbrott har under de senaste åren visat en uppgående trend och årligen kommer det upp något färre än 400 fall. Antalet arbetarskyddsbrott hade redan tidigare ökat och fortsatte att avsevärt öka år 2012. Antalet uppgick då till 249 fall. På grund av statistiken verkar olagligt anlitande av utländsk arbetskraft fortfarande vara ett rätt litet problem när statistiken anger de fall som myndigheterna fått kännedom om. För närvarande förekommer det mycket sällan sådana brott som kränkning av arbetstagarrepresentants rättigheter, kränkning av arbetstagares organisations-frihet eller försök att kränka den samt arbetsförmedlingsbrott. (Tabell 3)

Bild: Unto Kärkkäinen

Verksamhet som stöder tillsynen

Den riksomfattande verksamhet som stöder arbetarskyddstillsynen är centraliserad i stödtjänstenheten (Tupa) som verkar i samband med ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Arbetarskyddets stödfunktioner omfattar utbildningen och informationsförmedlingen samt informationssystemen som är gemensamma för ansvarsområdena för arbetarskyddet. I fråga om information och utbildning utgörs stödtjänstenhetens respektive direktorier av nationella koordineringsgrupper, i vilka alla ansvarsområden för arbetarskyddet samt social- och hälsovårdsministeriet finns representerade.

Utbildning

Utbildningen som arrangeras nationellt för personalen inom alla ansvarsområden indelas i utbildning som stöder resultatmål och i grundutbildning för nya inspektörer. Utbildningen genomförs av ansvarsområdenas stödtjänstenhet och koordineras av den nationella koordineringsgruppen för utbildning. År 2012 fäste man särskild uppmärksamhet vid utbildningens kvalitet. Medelvärde av de allmänna utvärderingarna i genväret på utbildningen steg från det tidigare året och var omkring 4 på skalan 1–5.

Alla nya inspektörer går igenom en grundutbildning, som tar omkring ett halvt år. Grundutbildningen består

av nio närundervisningsperioder på 3–4 dagar. Därutöver innehåller studierna mellanuppgifter samt introduktion inom det ansvarsområde för arbetarskyddet där personen arbetar. Under år 2012 arrangerades fyra grundutbildningskurser. En av dem var skraddarsydd för inspektörer av beställarens ansvar och av utländsk arbetskraft.

Stödtjänstenheten arrangerade 17 utbildningskurser för att stöda ansvarsområdena att uppnå sina resultatmål. Man planerade också innehållet och programmet för nio utbildningsmoduler som står till ansvarsområdenas förfogande. Över 20 kurser arrangerades för användare av Vera-tillsynsdatasystemet.

År 2012 fortsatte man förnyandet av arbetarskyddsförvaltningens utbildningssystem. Det nya utbildningssystemet kommer att innehålla en särskild grundutbildning för olika personalgrupper, fördjupad utbildning i arbetarskyddets olika innehålls- och specialiseringsområden samt dagligkurser och kurser i aktuella frågor. Man började planera de fördjupade studiernas innehåll för en del specialområden, såsom undersökning av arbetsolycksfall, tillsyn över anställningsfrågor och tillsyn över trakasserier.

Informationsförmedlingen

Stödtjänstenheten svarar för ansvarsområdenas gemensamma informationsförmedling. Verksamheten styrs av den nationella koordineringsgruppen. Inom ansvarsområdena genomförs också regional informering.

År 2012 definierades ansvarsområdenas informationsstrategi för ramperioden 2012–2015. Som en del av strategin definierades också arbetarskyddsförvaltningens kärnbudskap. (Figur 2)

Ansvarsområdenas gemensamma externa informations-spridning sker genom arbetsplats- och mediameddelanden. Arbetsplatsmeddelanden utges i arbetarskyddsförvaltningens webbtjänst www.arbetarskydd.fi, mediameddelanden utdelas genom regionförvaltningsverkens meddelandeservice.

Webbtjänsten [arbetarskydd.fi](http://www.arbetarskydd.fi) är arbetarskydds-förvaltningens viktigaste informationskanal. Webbplatsen hade år 2012 över en miljon besökare. År 2012 fattades beslut om att genomföra en totalreform av webbtjänsten. I och med den förnyas tjänstens struktur och dess innehåll utvecklas med hänsyn till användarnas behov.

Ts-nyt, en tidskrift för personalen och intressegrup- perna, kom ut fem gånger år 2012. För att förnya tid- skriften arrangerades en läsargallup och utarbetades en reformplan.

Guider och broschyrer för att användas av arbetsplat- serna är en del av informationsutbudet inom ansvarsom- rådena för arbetarskyddet. Trycksaker kan beställas från publikationsförsäljningens näthandel på adressen www.tyosuojelu.fi/julkaisumyynti. De flesta publikationer är tillgängliga i elektronisk form.

Information om arbetarskyddet distribueras också via Arbetarskyddsutställningen. På utställningen får besökaren information och handledning och kan till ex- empel själv prova olika slags hjälpmedel och personlig skyddsutrustning. Utställningen har bibehållit sin popu- laritet. År 2012 besöktes den av 171 guidade grupper.

Figur 2. Kärnbudskapen för ansvarsområdena för arbetarskyddet under ramperioden 2012–2015

Bild: Reetta Aho

Arbetskyddsutställningens verksamhet är riksomfattande. Vid sidan av den permanenta utställningen i Tammerfors deltar den i olika mässor och utställningar runtom i landet. År 2012 deltog Arbetskyddsutställningen i tio externa evenemang.

Under året utvecklades arbetskyddsförvaltningens kommunikationskunskaper i två separata utbildningshändelser, den ena var avsedd för arbetskyddsförvaltningens ledning och förmän och den andra för den övriga personalen. Personalens utbildning fokuserades på projektkommunikation.

Informationssystemen

Stödtjänstenheten administrerar arbetskyddets informationssystem. Enhetens viktigaste uppgifter är att administrera avtalen med leverantörer av informationssystem, att koordinera upprätthållandet av informationssystem mellan systemleverantörer och regionförvaltningens informationshanteringsservice Ahti samt att stöda slutanvändarna i problem med datasystem inom ansvarsområdena för arbetskyddet.

Under år 2012 genomfördes ett tekniskt överföringsprojekt om informationssystemen. Arbetskyddets alla informationssystem överfördes från social- och hälsovårdsministeriets servrar till servrar som upprätthålls av Ahti. Några nya informationssystem togs inte i bruk under år 2012 med undantag av den utvidgade använd-

Vera-informationssystemet utvecklas inom Valtimo-projektet

Valtimo-projektet är arbetskyddsförvaltningens utvecklingsprojekt, som producerar verktyg som är lätta att använda och som stöder arbetskyddstillsynens centrala processer samt planeringen och uppföljningen av tillsynen. Målet är att även skapa elektroniska ärendehanteringstjänster för klienter.

Delarna av informationssystemet som uppstår som resultat av Valtimo-projektet tas i bruk stegvis. Dessa är Vera Inspektion, Vera Rapportering och Vera Ärendehantering. Andra delen av Vera Inspektion, inspektionsverktygen, togs i bruk våren 2012. År 2012 skrevs 7 676 inspektionsberättelser med hjälp av Vera för att överlämnas till arbetsgivarna.

I slutet av året färdigställdes också den tredje delen av Vera Inspektion, samlingen av tillsynsdata.

ningen av Vera-informationssystemet. Upprätthållandet av registret över olycksfallsredovisningar (Taps) drogs in i slutet av 2012.

Arbetarskyddsavdelningens verksamhet

Social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning styr ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken, bereder och utvecklar arbetarskyddslagstiftning och arbetarskyddspolitiken samt sköter internationellt samarbete inom arbetarskyddsområdet.

Lagberedningen

Arbetarskyddslagstiftningen har beretts i trepartssamarbete i delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser. I lagberedningen fäste man särskild uppmärksamhet vid bekämpningen av grå ekonomi och vid tillsynens effektivitet.

År 2012 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om skatteförfarande och om ändring av arbetarskyddslagen (RP 92/2012). Syftet med lagförslaget är att effektivisera skattekontrollen. Huvudentreprenören på en gemensam byggarbetsplats ska bli skyldig att överlämna nödvändiga uppgifter om personer som arbetar på byggplatsen till skatteförvaltningen för skattekontroll. Arbetarskyddslagen ska kompletteras med en bestämmelse om huvudentreprenörens skyldighet att föra och bevara en förteckning över arbetstagare och egenföretagare som arbetar på byggarbetsplatsen. Lagen ska innehålla en skyldighet för arbetsgivare och egenföretagare att överlämna de uppgifter som behövs för förteckningen.

År 2012 trädde lagen om fartygspersonalens arbets- och boendemiljö samt mathållningen ombord på fartyg i kraft. Genom lagen verkställdes Internationella arbetsorganisationens ILO sjöarbetskonvention och Europeiska unionens direktiv om sjöarbete. Med stöd av lagen utfärdades statsrådets förordningar om fartygspersonalens boendemiljö och om mathållningen ombord på fartyg. Genom förordningarna moderniserades kraven på fartygspersonalens arbets- och boendemiljö samt mathållningen ombord. I detta sammanhang ändrades också strafflagen, arbetarskyddslagen samt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

Under 2012 moderniserades statsrådets förordning om backningsvarnare för fordon som används i arbete

samt förteckningarna över exempel på arbeten som är farliga för unga arbetstagare och på arbeten som är lämpliga för unga. Dessutom ändrades vissa bestämmelser om personlyft och en del administrativa bestämmelser.

År 2012 deltog arbetarskyddsförvaltningen även i trepartsberedningen av den övriga arbetarskyddslagstiftningen som anges i bilaga 2.

Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan

Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan granskade under året 120 kollektivavtal. För 49 av dessa fattade nämnden beslut som fastställde kollektivavtalets allmänt bindande verkan. I slutet av året fanns det 162 allmänt bindande kollektivavtal. Därtill har nämnden låtit översätta 96 allmänt bindande kollektivavtal till svenska. Allmänt bindande kollektivavtal utges i Statens författningsdatabank Finlex.

Styrningen av tillsynen

Social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning styr verksamheten inom den regionala arbetarskyddsförvaltningen genom resultatstyrning och annan styrning. Genom styrningen säkerställs det att verksamheten och arbetarskyddstillsynen ger önskade resultat och är av jämn kvalitet.

Resultatstyrningen

Resultatstyrningen täcker målen och anslagen för verksamheten inom ansvarsområdena för arbetarskyddet. Resultatstyrningen innefattar också uppföljning och rapportering av verksamheten. Genom ramavtal överenskommer social- och hälsovårdsministeriet med myndigheterna inom ansvarsområdena om arbetarskyddstillsynens mål för fyra år i sänder. Ramavtalet preciseras årligen med operativa resultatavtal.

I regeringsprogrammet framhålls två viktiga arbetarskyddsfrågor: förlängningen av arbetskarriärerna och

tillsynen över den grå ekonomin. Dessa frågor har beaktats i ansvarsområdenas ramplan 2012–2015. Utgående från ramplanen har man i resultatförhandlingarna med ansvarsområdena överenskommit om resultatmål både för ramavtalsperioden 2012–2015 och för år 2012.

För att uppnå de samhällseffekter som ställts upp för förvaltningsområdet samordnar man på arbetarskyddsavdelningen resultatmålen för institutionerna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Arbetarskyddsavdelningen deltog i förberedningen av resultatavtal för Arbetshälsoinstitutet, Strålsäkerhetscentralen, Institutet för hälsa och välfärd samt för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för basservice, rättsskydd och tillstånd.

Annan styrning

Arbetarskyddsavdelningen ger anvisningar om tillsynen till arbetarskyddets regionförvaltning. Syftet med anvisningarna är att förenhetliga och förbättra arbetarskyddstillsynens kvalitet samt effektivisera användningen av resurserna. Tillsynsanvisningarna gäller inspektörens verksamhet och skyldigheter. I varje anvisning definieras vad som ska inspekteras och vilka skyldigheter inspektören kan ålägga arbetsgivaren. Målet med anvisningarna är att inspektörerna i samband med inspektionerna ger uppmaningar och behandlar arbetarskyddsfrågor på ett enhetligt sätt i hela landet.

År 2012 utfärdades två tillsynsanvisningar, den ena om tillsynen över diskriminering i arbetet och den andra om tillsynen över utländsk arbetskraft. Alla godkända tillsynsanvisningar är tillgängliga i arbetarskyddsförvaltningens webbtjänst på adressen www.tyosuojelu.fi/se/tillsynsanvisningar.

Under arbetarskyddsavdelningens ledning fortsatte man inom ansvarsområdena att genomföra de åtgärdsförslag som arbetarskyddsförvaltningens resursarbetsgrupp hade överenskommit om i trepartssamarbete. De centrala åtgärderna omfattade att verifiera tillsynens effektivitet och förenhetliga sättet hur myndigheterna utöver sin behörighet.

Beredning och utvecklande av arbetarskyddspolitik

Beredningen av arbetarskyddspolitik utgår från social- och hälsovårdsministeriets strategi Ett socialt hållbart Fin-

land 2020 och från Policy för arbetsmiljön och välbefinnande i arbetet till år 2020 som ministeriet har godkänt för arbetarskyddsavdelningen. Utöver arbetarskyddsavdelningens egen verksamhet inledde myndigheterna år 2012 en del nationella samarbetsprojekt i vilkas innehåll och åtgärder man har fått med arbetarskyddsfrämjande teman.

Ett centralt projekt är Forumet för välbefinnande i arbetet, som syftar till att främja välbefinnande på arbetsplatserna. Målet i enlighet med regeringsprogrammet är att etablera forumets verksamhet. Inom forumet har man särskilt sporrat små arbetsplatser att delta i forumets verksamhet samt stött Noll olycksfall -verksamheten och stärkt webbinformationen via tjänsten tillgänglig på www.tyohyvinvointifoorumi.fi. Man har inlett åtgärder för att förebygga yrkessjukdomar och hälsofarlig belastning i arbetet särskilt i fråga om kemikalieexponering och osakligt bemötande på arbetsplatsen.

År 2012 startades också Nätverket för ledarskapsutveckling i enlighet med regeringsprogrammet. Nätverket, som styrs av social- och hälsovårdsministeriet och koordineras av Arbetshälsoinstitutet, samlar och sprider till arbetsplatserna information om god ledarskapspraxis och goda chefsfärdigheter.

Under året deltog arbetarskyddsavdelningen aktivt i beredningen av arbetslivslinjeringar och -utredningar under arbets- och näringsministeriets ledning. Den mest betydande av dessa var Strategin för utveckling av arbetslivet fram till 2020. Arbetarskyddsavdelningen svarar inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde för koordineringen av det i utvecklingsstrategin ingående projektet Arbetsliv 2020.

Övriga aktuella teman år 2012 var förlängningen av arbetskarriärerna, våld i arbetet, partiellt arbetsföra och företagshälsovården. Kring dessa teman har arbetarskyddsavdelningen berett arbetarskyddspolitiska ståndpunkter till ministern och ministeriet.

Framtidsplaneringen är allt viktigare i arbetarskyddspolitikens beredning och utveckling. För att förbättra arbetarskyddets effektivitet måste verksamhetsplaneringen baseras på ett tillräckligt brett kunskapsunderlag. Till detta strävar man genom samarbete med intressegrupperna, systematisk uppföljning och analys av omvärlden samt koordinering av projekt- och utvecklingsverksamheten. Så hjälper man till att uppnå de gemensamma målen.

Arbetarskyddsförvaltningens resurser

Ar 2012 hade ansvarsområdena för arbetarskyddet 421 personår till sitt förfogande. Personalens genomsnittsålder var 49,7 år. Personårs-siffran omfattar de inspektörsresurser som rekryterades med regeringens tilläggsanslag för bekämpning av den gråa ekonomin.

Personalens kompetens utvecklades planmässigt och systematiskt. Personalkompetensen särskilt i tillsynens centrala prioriteter fördjupades. År 2012 arrangerades i genomsnitt 6,7 utbildningsdagar per personår. Omkring 87 procent av personalen deltog i personalutbildningen.

Enkäten om personalens arbetstillfredsställelse visade att indexet för arbetstillfredsställelse var 3,41 inom ansvarsområdena för arbetarskyddet år 2012. Enkätens resultat har analyserats tillsammans med personalen och nödvändiga åtgärder har vidtagits med bland annat företagshälsovårdspersonalen med beaktande av att personalen åldras.

Antalet personår på arbetarskyddsavdelningen var omkring 67 år 2012. Personalens genomsnittsålder var 51,7 år. År 2012 arrangerades i genomsnitt 4,9 utbildningsdagar per personår.

Tabell 4: Personalparametrar för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet

Ansvarsområdena för arbetarskyddet	2011	2012
Personår*	411	421
Personalens genomsnittliga ålder	50,1	49,7
Index för arbetstillfredsställelse	3,43	3,41
Personalomsättning på grund av egen uppsägning %	9,1	9,1
Sjukfrånvaro per arbetsdag/personår	10,5	10,2

* Personal anställd under omkostnadsanslagsmomentet

Källa: Social- och hälsovårdsministeriet

Bild: Jarmo Lumme

Inspektörer för byggnadsbranschen från Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland orienterade sig om skyddet av en avloppsventil i Tammerfors.

Tabell 5: Personalparametrar för social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning

Arbetarskyddsavdelningen	2011	2012
Personår	66,4	66,5
Personalens genomsnittliga ålder	52,6	51,7
Index för arbetstillfredsställelse	69,4	-*
Personalomsättning på grund av egen uppsägning %	9,3 **	12,7
Sjukfrånvaro per arbetsdag/personår	10,3	7,6

* Enkät om arbetstillfredsställelse genomförs med två års mellanrum i social- och hälsovårdsministeriet.

** Hela social- och hälsovårdsministeriet

Källa: Social- och hälsovårdsministeriet

I budgeten för år 2012 hade ansvarsområdena för arbetarskyddet 27 720 000 euro för att användas för omkostnaderna; 6 566 000 euro av detta belopp överfördes till följande år. Ett anslag på 5 060 000 euro överfördes från år 2011 till ansvarsområdenas förfogande. Regi-

onförvaltningsverken betalade kostnaderna för ansvarsområdenas lokaler och normala ämbetsverkstjänster. Arbetarskyddsavdelningens omkostnadsanslag var 4 668 000 euro år 2012. 80 procent av anslaget användes för personalens lönekostnader.

Samarbete och nätverksbildning

Det nationella samarbetet

Arbetarskyddsverksamheten baserar sig på mångsidigt samarbete. Olika aktörer inom arbetarskyddsområdet stöder uppnåendet av arbetarskyddsmålen genom sin verksamhet. Arbetarskyddsförvaltningen verkar i nära samarbete med **arbetsmarknadsorganisationerna och andra centrala intressegrupper**.

Samarbete bedrivs på nationell och regional nivå bland annat i olika arbetsgrupper och projekt. Ett gott exempel på samarbetet är genomförandet av ett nationellt kommunprojekt i samarbete med Arbetarskyddscentralens kommungrupp, KT Kommunarbetsgivarna och de centrala avtalslutande organisationerna för kommundsektorn.

Samarbetet med andra tillsynsmyndigheter fortsatte såsom tidigare. I och med bekämpningen av grå ekonomi har man inom ansvarsområdena för arbetarskyddet haft allt mera samarbete med polisen och skatteförvaltningen. Lagreformen som syftar till att öka arbetarskyddsmyndigheternas rätt att få uppgifter gör det möjligt att ha allt mångsidigare samarbete mellan myndigheterna. När arbetslivet internationaliseras och myndigheterna måste utreda situationer i utländska företag, anlitar man allt oftare informationsutbytet mellan myndigheter i EU-länderna för att få nödvändiga uppgifter.

Ansvarsområdena för arbetarskyddet hade samarbete med **kommunala myndigheter** närmast i form av informationsutbyte bland annat i fråga om brandsäkerhet, kemikalietillsyn, tillsyn över tobakslagen och byggnadstillsyn.

Social- och hälsovårdsministeriet resultatstyr **Arbetshälsoinstitutets** verksamhet och har årliga resultatförhandlingar med det. Arbetarskyddsavdelningen svarar för beredningen av resultatmål för främjandet av välbefinnande i arbetet i samarbete med ministeriets avdelning för främjande av välfärd och hälsa.

År 2012 gav Arbetshälsoinstitutet i enlighet med resultatavtalet sakkunnighjälp åt arbetarskyddsförvaltningen för beredningen av lagstiftning, fokuseringen av tillsynen, bedömningen av tillsynens effektivitet, publikations- och utbildningsverksamheten samt åt flera arbetsgrupper på nationell och EU-nivå. Dessutom genomförde Arbetshälsoinstitutet vissa operativa uppgifter inom Forumet för välbefinnande i arbetet, som koordineras av social- och hälsovårdsministeriet, och deltog i slutet av året i planeringen och genomförandet av Forumets för välbefinnande i arbetet och Nätverkets för ledarskapsutveckling verksamhet i enlighet med det nya regeringsprogrammet.

KT Kommunarbetsgivarna har bidragit till att överföra arbetarskyddstillsynens fokus på projektbaserad tillsyn. Bakgrunden till samarbetet inom kommunprojektet utgörs av positiva erfarenheter av det likartade hälsovårdsprojektet som genomfördes under åren 2004–2007. Projektbaserad tillsyn gör det möjligt att åstadkomma åtminstone två typers verkningar: tillsynens effektivitet förbättras och handlingssätten blir enhetliga i landets olika delar, och å andra sidan får arbetsgemenskaperna värdefulla kunskaper för utveckling av sin egen verksamhet. I ett sådant projekt av partnerskapstyp med många aktörer är det väsentligt att skapa och behålla en förtrolig atmosfär mellan de olika parterna liksom också att vinna kommunernas förtroende för dem som genomför projektet. Samverkan och betydelsen av debattering betonas när varje aktör har sin egen synvinkel i projektet. Hittillsvarande erfarenheter av samarbetet och samordningen av olika synpunkter har varit positiva.

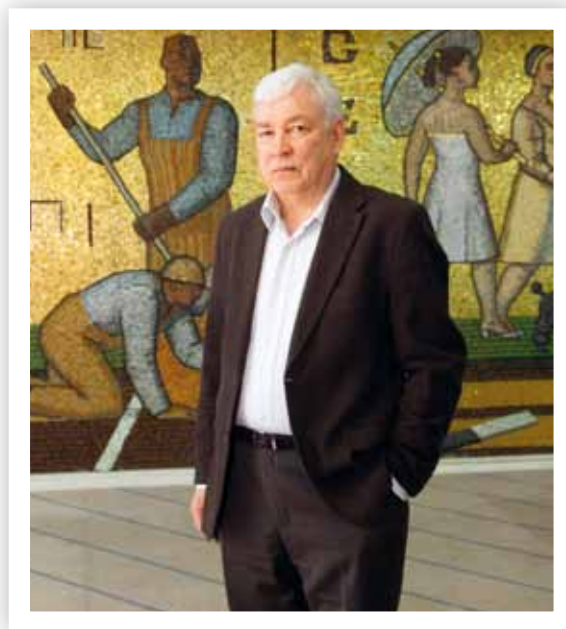

Bild: Seppo Haavisto

*Markku Roiha, arbetsmarknadsombudsman,
KT Kommunarbetsgivarna*

Inom ansvarsområdena för arbetarskyddet bedrev man samarbete med Strålsäkerhetscentralen i tillsynen över radonkoncentrationer på arbetsplatser. I tillsynen över företagshälsovården samarbetade man inom an-

svarsområdena för arbetarskyddet med regionförvaltningsverkens ansvarsområden för basservice, rättsskydd och tillstånd.

Internationellt samarbete

Arbetarskyddsförvaltningen bedriver internationellt samarbete genom att delta i arbetet i olika arbetsgrupper och genom att utbyta erfarenheter inom olika forum. Besök och introduktioner mellan Finlands arbetarskyddsmyndigheter och arbetarskyddsförvaltningar i andra länder är också en del av samarbetet.

Det europeiska samarbetet

År 2012 deltog tjänstemän från social- och hälsovårdsministeriet i arbetet i arbetsgrupper under Europeiska kommissionen och i andra europeiska arbetsgrupper.

Rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor (Advisory Committee on Safety and Health at Work) i samband med Europeiska kommissionen behandlar frågor

om arbetshälsa och arbetssäkerhet på trepartsbasis. Under kommittén finns trepartssamarbetsgrupper, i vilka tjänstemän från arbetarskyddsavdelningen deltog. Samarbetet inom lagstiftning i dessa arbetsgrupper har varit omfattande och mångsidigt. År 2012 utvärderade kommissionen EU:s arbetsmiljöstrategi 2007–2012. Finlands arbetarskyddsförvaltning underströk behovet att förbereda en ny strategi för åren 2013–2020. Ergonomidirektivet, skriftlig riskbedömning och arbetsmarknadsparternas avtal om säkerheten för frisörer fördes också fram.

År 2012 fortsatte förberedningen av **direktivförslaget om elektromagnetiska fält**. I direktivet fastställs minimikraven för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med elektromagnetiska fält i arbetet.

Finland har haft en mycket aktiv roll i direktivberedningen, särskilt i rådets arbetsgrupp för sociala frågor. Främsta orsaken till framgången har varit det nationella nätverkssamarbetet i direktivets beredningsarbete samt Finlands mycket solida sakkunskap och förmåga att utnyttja den effektivt.

Kommittén för ledande arbetarskyddsinspektörer SLIC (Senior Labour Inspectors' Committee) är arbetarskyddsmyndigheternas samarbetsorgan i samband med Europeiska kommissionen. Tjänstemän från arbetarskyddsavdelningen deltog i kommitténs arbete i dess tillsynsarbetsgrupp och i MACHEx-arbetsgruppen för maskiner och personlig skyddsutrustning. Europeiskt tillsynssamarbete bedrevs i en tillsynskampanj om psykosociala risker. En överinspektör från ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland deltog i evalueringen av den spanska arbetarskyddsförvaltningen. Tre inspektörer från Frankrike orienterade sig om arbetarskyddstillsynen i Finland under två veckor på hösten.

Arbetarskyddsmyndigheter kan ställa frågor till varandra via EU:s nätverk för utbyte av arbetsmiljöinformation (SLIC-KSS Knowledge sharing site). År 2012 ställdes 38 frågor via nätverket. En av dem kom från Finland. Frågorna gällde arbetarskyddstillsynens olika aspekter. Via nätverket förmedlades två varningar för att beaktas vid tillsynen. Båda varningar gällde farliga produkter.

Målet med **EU-projektet om tillsynen över utstationerade arbetstagare**, som startade hösten 2012, är att förbättra samarbetet mellan myndigheter och arbetsmarknadsorganisationer i olika länder på internationell

och nationell nivå. Projektet fokuseras särskilt på byggnadsbranschen och lantbrukssektorn.

Det genomförs i tre landgrupper. Finland hör till samma grupp som Estland och Polen, länder varifrån ett betydande antal arbetstagare utstationeras till Finland.

Bland andra europeiska arbetsgrupper i vilka tjänstemän från arbetarskyddsavdelningen deltog var maskinkommittén, kommittén för utstationerade arbetstagare samt ADCO-arbetsgrupperna för administrativt samarbete om maskiner och personlig skyddsutrustning.

Europeiska arbetsmiljöbyråns strategi genomfördes på den nationella nivån under koordinering av arbetarskyddsdelegationens Bilbao-sektion. Genom kampanjen "Samverkan för att förebygga" förbättrades kunskaperna om riskhantering på arbetsplatserna.

Det nordiska samarbetet

Social- och hälsovårdsministeriet har sina representanter i Nordiska ämbetsmannakommittén för arbetsliv och i Nordiska arbetsmiljöutskottet, som är det permanenta samarbetsorganet inom arbetsmiljösektorn under Nordiska Ministerrådet. Ministeriet har också en representant i Nordiska kemikaliegruppen inom miljösektorn.

Bättre arbetsmiljöer och välbefinnande i arbetet främjades huvudsakligen genom projektverksamhet. Tjänstemän från arbetarskyddsförvaltningen var med i flera projekt och arbetsgrupper under Nordiska arbetsmiljöutskottet.

Nordiska Arbetsmiljömötet arrangeras vartannat år av nordiska arbetarskyddsmyndigheterna. År 2012 hölls konferensen i Trondheim. Temat var "Det nye arbeidslivet: Unge arbeidstakere og nye utfordringer".

Direktörerna för de nordiska arbetarskyddsförvaltningarna samlas årligen för att diskutera aktuella frågor. På våren samlades de i Helsingfors och på hösten i Reykjavik.

Finland är ordförande för **Northern Dimension Partnership on Public Health and Wellbeing NDPHS** under åren 2012–2013. NDPHS har framställt en mellanevaluering av Health at Work -strategin och en utredning av företagshälsovården i medlemsländerna år 2012.

Bilaga 1

Arbetskyddsförvaltningens verksamhet i siffror (ända till år 2009 gäller siffrorna arbetskyddsdistrikten)

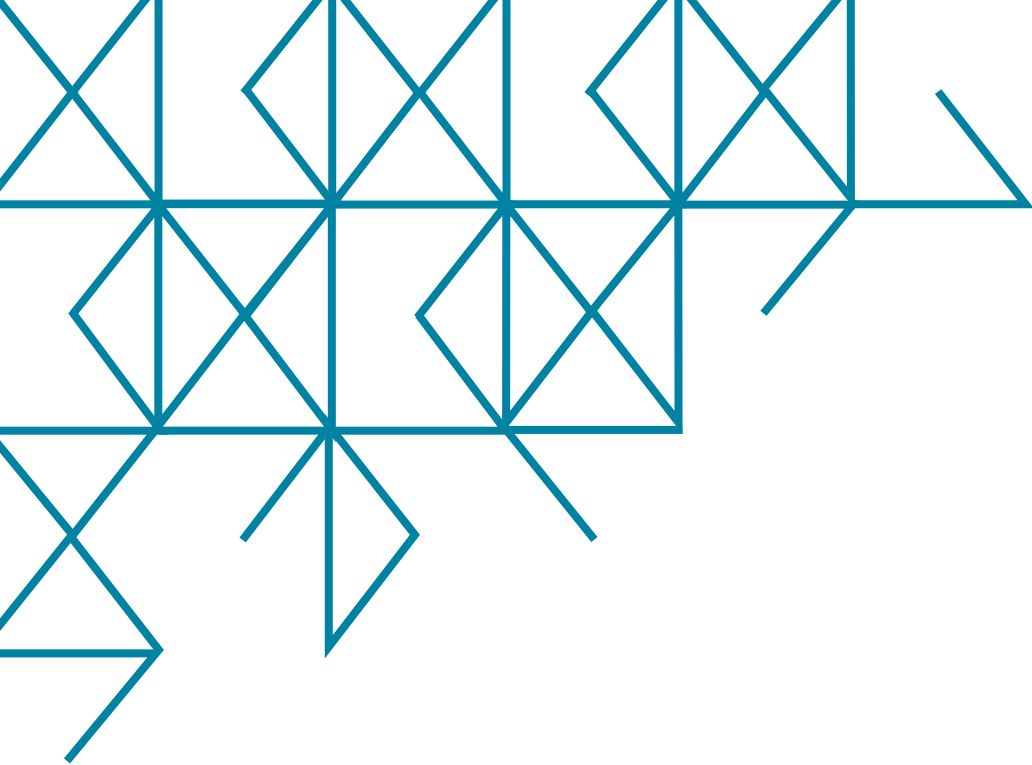
Arbetsplatsinspektioner	2008	2009	2010	2011	2012
Antalet inspektioner	20 477	19 916	20 072	22 283	22 500
Antalet inspekterade arbetsplatser	14 717	14 618	14 162	15 983	18 700
Tiden som användes för en inspektion på arbetsplatsen, antalet timmar i genomsnitt	2,1	2,0	2,0	1,6	1,6
Skriftliga anvisningar och uppmaningar					
Anvisningar	35 613	37 109	37 337	38 376	42 450
Uppmaningar	5 729	5 072	5 750	6 304	6 420
Tvångsmedel					
Användningsförbud fastställda inom ansvarsområdet	39	40	14	38	42
Användningsförbud icke-fastställda inom ansvarsområdet	14	6	8	9	2
Förpliktande beslut	168	184	218	200	210
Avgifter för underlåtenhet av beställarens ansvar, antal	99	99	53	30	59
Anmälningar och utlåtanden					
Begäran om undersökning till polisen	331	366	287	367	425
Utlåtanden till polisen/åklagaren	547	522	710	805	855
Efterfrågan på tjänster					
Klientkontakter/totalvolymen av efterfrågan på tjänster	85 027	78 103	56 087	52 905	60 200
- anställningsfrågor	45 350	44 638	9 254	30 359	30 900
- arbetsmiljöfrågor	33 833	26 736	15 549	20 140	23 200
- efterfrågan på andra tjänster	6 036	5 679	1 284	2 405	6 100
Inspektioner på begäran/antalet inspektioner	3 357	2 766	1 719	1 405	1 955
Klientiniterade utbildningskurser			224	208	222
Undersökning av arbetsolycksfall och yrkessjukdomar					
Undersökta arbetsolycksfall	856	700	725	731	740
Undersökta yrkessjukdomar	47	29	25	62	75
Tillståndsförvaltning inom ansvarsområden					
Bemyndiganden för asbestrivningsarbete	31	25	36	35	21
Dispenser gällande arbetstid	204	195	149	137	369
Personal (personår)					
Arbetskyddsavdelningen	76	71	69	66	66
Ansvarsområdena för arbetskyddet	448	446	418	411	421
Ekonomi					
Arbetskyddsavdelningens omkostnader (1 000 euro)	4 784	4 713	4 413	4 595	4 548
• löner och arvoden	4 226	4 117	4 026	4 024	4 135
• resor	212	233	171	152	166
• konsumtionsutgifter	346	363	216	418	246
Ansvarsområdenas omkostnader (1 000 euro)	27 004	28 424	24 543	24 237	26 157
• löner och arvoden	20 502	21 513	21 181	20 980	22 363
• resor	1 261	1 336	1 198	1 175	1 322
• konsumtionsutgifter	5 241	5 575	2 164	2 082	2 472

Bilaga 2

Författningar som blivit färdiga år 2012

10	Lag om ändring av 2 kap. i arbetsavtalslagen Given 13.1.2012
11	Lag om ändring av lagen om utstationerade arbetstagare Given 13.1.2012
20	Lag om ändring av lagen om företagshälsovård Given 20.1.2012
133	Statsrådets förordning om ändring av bilagan till statsrådets förordning om EG-typgodkännande av traktorer och släpvagnar och utbytbar dragen utrustning till traktorer Given 15.3.2012
139	Lag om ändring av 1 kap. 1 § och 13 kap. i lagen om sjöarbetsavtal Given 23.3.2012
140	Lag om ändring av 9 och 9 a § i sjöarbetstidslagen Given 23.3.2012
141	Lag om ändring av 12 § i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart Given 23.3.2012
142	Lag om ändring av semesterlagen för sjömän Given 23.3.2012
188	Social- och hälsovårdsministeriets förordning om en förteckning över exempel på arbeten som är farliga för unga arbetstagare Given 25.4.2012
189	Social- och hälsovårdsministeriets förordning om en förteckning över exempel på lätta arbeten som är lämpliga för unga arbetstagare Given 25.4.2012
220	Statsrådets förordning om ändring och temporär ändring av förordningen om verifiering av explosiva varors överensstämmelse med kraven Given 10.5.2012
221	Statsrådets förordning om ändring av förordningen om verifiering av explosiva varors överensstämmelse med kraven Given 10.5.2012
395	Lag om fartygspersonalens arbets- och boendemiljö samt mathållningen ombord på fartyg Given 15.6.2012
396	Lag om ändring av 48 § i arbetarskyddslagen Given 15.6.2012
397	Lag om ändring av 47 kap. 1 och 8 § i strafflagen Given 15.6.2012
398	Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen Given 15.6.2012
449	Lag om ändring av utlänningslagen Given 20.7.2012
451	Lag om ändring av arbetsavtalslagen Given 20.7.2012
452	Lag om ändring av 6 § i lagen om utstationerade arbetstagare Given 20.7.2012
469	Lag om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft Given 10.8.2012

568	Statsrådets förordning om backningsvarnare på fordon som används i arbete Given 18.6.2012
608	Statsrådets förordning om ändring av 2 och 3 § i statsrådets förordning om delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser Given 8.11.2012
656	Statsrådets förordning om ändring av 3 e § i förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården Given 29.11.2012
729	Social- och hälsovårdsministeriets förordning om ändring av 2 § i social- och hälsovårdsministeriets förordning om verksamhetsområdena för vissa regionförvaltningsverks ansvarsområde för arbetarskyddet Given 4.12.2012
820	Statsrådets förordning om fartygspersonalens mathållning ombord på fartyg Given 13.12.2012
825	Statsrådets förordning om fartygspersonalens boendemiljö ombord på fartyg Given 13.12.2012
843	Social- och hälsovårdsministeriets förordning om social- och hälsovårdsministeriets avgiftsbelagda prestationer Given 18.12.2012
873	Lag om ändring av 2 kap. 4 § i arbetsavtalslagen Given 21.12.2012
874	Lag om ändring av 6 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft Given 21.12.2012
920	Lag om ändring av arbetsavtalslagen Given 28.12.2012
921	Lag om ändring av lagen om sjöarbetsavtal Given 28.12.2012
923	Lag om ändring av 49 § i lagen om samarbete inom företag Given 28.12.2012
925	Lag om ändring av 9 § i lagen om alterneringsledighet Given 28.12.2012
927	Lag om ändring av 47 kap. 6 § i strafflagen Given 28.12.2012
1002	Lag om ändring av 9 § i lagen om alterneringsledighet Given 28.12.2012
1091	Statsrådets förordning om ändring av 25 c § i statsrådets förordning om säker användning och besiktning av arbetsutrustning Given 29.12.2012

Arbetskyddsförvaltningen

